

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Compensatio ex bonis defuncti, §. 7.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

justum salarium negant? Respondeo, certum est, si justum negent, cum conditionibus modo §. 1. dictis, posse. At domini sapissimè negant merito, quia vili mercede se conduxerunt famuli: sed de hoc dixi alibi, *a* & non nulla dicentur inferius. *b*

a in opusc. de Sac. li. 2. c. 1. §. 3. à n. 59. *b* infra li. 8. tr. 3. §. 10. nu. 6. c. 7. legatur item Dicast. li. 2. de just. 11. 2. d. 9. dub. 6.

§. V I.

Compensatio Fidejussoris.

Quinta. An si fidejussisti Titio debitori Caij, v. g. in aureis centum, & Cajus debeat alia centum Titio, vel tibi, qui tamen Cajus per judicem à te fidejussionem extorqueat, solvasque ipsi illa centum, an, inquam, possis occultè ab eodem Cajo ea centum per occultam compensationem auferre?

Respondeo, posse, *a* quia in his circumstantijs injustè Cajus fidejussionem exegit: esto, judex, qui nesciebat Cajum esse debitorem tuum, vel Titij, secundum allegata & probata in foro externo te condemnauerit, cui condemnationi in foro conscientiae non est *b* standum, quia innititur falsa praesumptioni.

a De Lugo d. sect. 6. n. 229. *b* Vide in simili Mol. ac Med. cit. à De Lugo d. sec. 6. nu. 114.

2. Quid de fidejussore in ordine ad eum, cui ipse fidejussit? Si v. g. tu fidejussisti Titio, debenti centum Cajo, & compulsus à judice fuisti, ea solve-

re Cajo, potesne centum occultè tibi accipere à Titio? Respondeo, posse, *c* etiam si nec Titius, nec alius expressè promiserit, non obventurum damnum, ob susceptam fidejussionem. Ratio est, quia (nisi prorsus contrarium exprimatur) semper implicite intelligitur fidejussor nolle quid amittere de suo, cum donatio nunquam praesumatur, nisi expressè fiat.

c l. Less. l. 2. c. 20. du. 14. nu. 119.

§. VII.

Compensatio ex bonis defuncti.

Sexta. An licite possis retinere, tibi que applicare per justam compensationem bona tui debitoris defuncti, (nam si hic vivat, dixi §. 1. nu. 6.) qua forte invenirentur esse post ejus mortem apud te.

Respondeo, posse, quia sicuti potuisses *a* alibi deposita occultè accipere, ita potes depositata apud te ipsum.

a Less. li. 2. c. 11. dub. 20. n. 56.

2. Verum magna est difficultas, an idem possis, quando acceptio esset in praesudicium aliorum creditorum defuncti, qui essent magis privilegiati, seu anteriores, nec adesset facultas satisfaciendi omnibus? Si tibi v. g. defunctus debebat centum, ex debito currenti, sed debebat alteri etiam centum, ex dote suscepta, quae est privilegiata, nec defunctus relinquit, nisi centum, quae sunt depositata apud te, poterisne cum praesudicio dotantium hac centum occultè retinere?

Q O 2

Respon-

Respondeo, posse; id quod tamen tribus dictis opus est, ut explicem ac probem: &, ut vides, loquimur, quando res tui debitoris apud te invenitur: si enim apud te non esset, illam cum præjudicio magis privilegiatorum surripere nunquam posses, quia clarè tuuc surriperes alienum, nullo modo tuum, ut mox clarius patebit.

3. Dico enim primò; si res apud te est ejusdè rationis cum illa, quā tibi debebat defunctus, v. g. pecuniā debebat defunctus, & tu inveniris habere apud te post ejus mortē, sed consignatā in ejus vita, æqualē pecuniam, potes *b* illam tibi occultè retinere. Ratio est, quia, quando tu habuisti pecuniam tui debitoris, visus est debitor, quasi æqualiter, pecuniam debitam tibi solvisse, atque adeo ea pecunia jam tua est, & consequenter eo mortuo, tu nihil habes defuncti, quod creditoribus anterioribus obligatum sit.

b De Lugo l. 1. de just. d. 16. sec. 6. num. 126.

Neque dicas, quando tibi in vita is prædictam pecuniam consignavit, eum non potuisse illam tibi solvere, cum præjudicio anteriorum: ne id dicas, inquam; nam probabilem hic suppono doctrinam *c* Molinæ docentis, quando debitor ex proprijs solvit debitum posteriori creditori, cum solvi deberet priori, non teneri hunc posteriorem creditorem ad restitutionem; de qua re suo loco lege Dianam. *d*

c Mol. 10. 2 d. 536. num. 46. apud Dian. mox citandum. d Dian. p. 3. tr. 5. ref. 10. & p. 5. tr. 23. ref. 79.

4. Dico secundò; si res aliæ, seu diversæ defuncti inveniantur apud te, v. g. vestes, vasa argentea, &c. atque hæc habeas in pignus tui crediti, potes *e* tibi ea per compensationem retinere, quamvis cum præjudicio magis privilegiatorum. Ratio est, quia tunc rem tuam tenes; pignus enim succedit loco rei. Sensus enim dantis pignus est: *Retine tibi hanc rem, si pecuniam tuam tibi non reddo, seu donec tuam pecuniam reddam*: Cum ergo hæc conditio appositā non sit, res tua remanet, non aliena.

a De Lugo l. c. n. 227.

5. Dico tertio, si eadem res alteri non hypothecata, seu subjecta, quamvis non titulo pignoris, sed alio quocumque, v. g. commodati, depositi &c. apud te, modo dicto, remaneant, pari modo per compensationem retinere poteris. *f* Hoc dictum præ cæteris est controversum, negaturque mordicus à De Lugo. *g* Ratio, quæ mihi occurrat, quæque omnia contraria argumenta solvit, non est, quia *h* difficile satis apparet, persuadere hominibus, ut debeant sinere labi ex suis manibus, quod tibi debetur, & alijs potius consulere, quam tibi (hæc enim ratio præter admirationem; nihil habet præterea.) sed quia quando tu rem illam tui debitoris, ipso vivente, habuisti, cum illam potuisses tibi applicare in compensationem tui crediti, remansit apud te, quasi in pignus: patet, quia rectè statim, atque illam habuisti, dicere poteras; *Iam sum de meo credito securus; res mei debitoris jam apud me est*. Certè si meum mihi non reddet, non ego suam hanc rem illi reddam.

Virtua-

Virtualiter ergo res illa pignus est tuum: quoniam ergo num. precedente, ex ipsa communi sententia, consentiente eodem De Lugo, actuale pignus tui debitoris retinere potuisti, sic & hoc veluti pignus virtuale, quod actuali æquivalet, poteris retinere.

f Homobonus, Fern. Tann. & ex parte Comitol. quos citat sequiturque Dian. p. 3. tr. 5. ref. 10. & p. 7. tr. 10. ref. 18. g De Lugo dec. 16. sec. 6. num. 127. h Hanc rationem affert Fernus apud Dian. p. 3. tr. miscell. 5. ref. 10. i sup. lib. 1. in dec. c. 3. §. 7. v. compensatio.

Quodnam debitum ex multis solvatur per primam compensationem, alibi dixi: alibi etiam de compensatione in l. Missis, & de juramento nolendi uti compensatione, in disputavimus, &c.

l lib. 3. de sac. Missæ c. 1. §. 3. à nu. 102. m sup. lib. 3. in dec. c. 2. §. 5. a num. 34.

CAPVT SEXTVM.

An extremè vel graviter indigenti liceat furari?

1. Quid sit extremè, quid graviter, quid communiter indigere, satis explicuimus in superioribus, a quæ omninò sunt retolenda, ut etiam, quæ sint bona necessaria ad vitam, quæ ad statum, quæ superflua.

a sup. li. 5. c. 1. §. 1. n. 13.

Quibus habitis, tria pro certis tene ri ab omnibus puto, tria esse controverfa,

§. I.

Tria certa.

1. Certum est primò, extreme indigentem posse quodlibet surripere, quod sit necessarium ad extremam indigentiam sublevandam. Ratio communis est, quia res temporales sunt à Deo datæ, ut vita omnium rerum temporalium nobilissima conservetur: quod vitæ conservandæ jus cum nemo à se abdicare potuerit, per rerum divisionem jure Gentium introductam, sit, ut in ea necessitate, omnia sint communia, nec illorum dominus possit sine peccato ejus speciei, quam mox §. 2. à nu. 4. decernam, impedire: imo si impediret, posset cum moderamine inculpatae tutelæ ab indigenti occidi. Si tamen sit, qui probabiliter indigentem sublevet, vel ipse exercendo artem suam sibi succurrere possit, non peccabis b impediendo, vel non dando, & ipse si à te sumeret, fur esset & latro, quia in his circumstantiis non est in necessitate.

b Castrop. to. 1. tr. 6. d. 2. de char. p. 2. n. 4.

2. Certum mihi est secundo, idem esse dicendum in valde gravi necessitate, quod in extrema: Ratio est, quia pari modo naturæ inditum est, ut gravem necessitatem, quæ facile vergit ad extremam, à se quisque, quoquo modo potest, avertat.

c Idem n. 13. & p. 9. n. 5. Less. li. 2. c. 12. nu. 71. Valsq. alijs quos refert De Lugo

O o 3